

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI
MINISZTERIUM

Az új hatásvizsgálati rendszer és hatásvizsgálati lap általános bemutatása

Útmutató az előterjesztések és miniszteri rendelet-tervezetek hatásvizsgálatához és módszertani segédlet az előterjesztések és miniszteri rendelet-tervezetek mellékleteként csatolandó hatásvizsgálati lap megfelelő kitöltéséhez

Készítette:

dr. Kaposi Judit, KIM

Sinka Zoltán, KIM

Zoltai-Menyhárt Tamás, KIM

ECOSTAT Kormányzati Hatásvizsgálati Központra vonatkozó tartalom: Kiss Sándor Csanád,
ECOSTAT

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

ÚJ SZÉCHENYI TERV

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

I. Az új hatásvizsgálati rendszer és hatásvizsgálati lap általános bemutatása.....	4
1.1. Célrendszer, a hatásvizsgálati rendszer megújításának okai.....	4
1.1.1. A hatásvizsgálati rendszer a kormányzati szakpolitikai célrendszerben	4
1.1.2. A hatásvizsgálati rendszer megújításának okai, az új rendszer kialakításával elérni kívánt célok	4
1.2. A hatásvizsgálati útmutató célja.....	6
1.3. A hatásvizsgálati tevékenység elvégzésében részt vevő szereplők.....	6
1.3.1. Szaktárcák.....	6
1.3.2. Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium	7
1.3.3. ECOSTAT Kormányzati Hatásvizsgálati Központ	8
1.3.4. Hatásvizsgálati Kapcsolattartók Rendszere	9
1.4. A hatásvizsgálati tevékenység támogatásában részt vevő szereplők	9
1.4.1. Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium	9
1.4.2. ECOSTAT Kormányzati Hatásvizsgálati Központ.....	9
1.5. A hatásvizsgálati rendszer jogi környezete	12
1.5.1. A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény	12
1.5.2. Az előzetes és utólagos hatásvizgálatról szóló 24/2011. (VIII. 4) KIM rendelet (Hatásvizsgálati rendelet).....	14
1.6. A hatásvizsgálati lap kitöltését meghatározó szabályok a rendeletben és a lap szerkezete	16
1.7. A hatásvizsgálati lap szerkezete:	18
1.8. Az „összefoglaló lap”- előzetes hatásvizsgálati összefoglaló	20
1.8.1. Az összefoglaló lap célja	20
1.8.2. Az összefoglaló lap elemei.....	20
1.8.3. A hatásvizsgálati lap fejléce.....	21
1.9. Előnyök, hátrányok, kockázatok lap	26
1.9.1. Az előnyök, hátrányok, kockázatok elemzés célja:.....	26

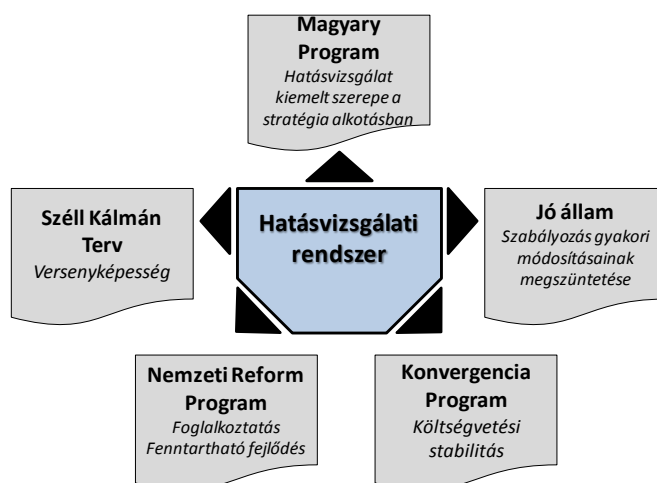
1.9.2. Rövid és hosszú távú előnyök.....	27
1.9.3. Hátrányok.....	28
1.9.4. Kockázatok.....	28
1.10. Utólagos hatásvizsgálat.....	29
1.10.1. Az utólagos hatásvizsgálat jelentősége és szerepe.....	29
1.10.2. Az utólagos hatásvizsgálat legfontosabb jellemzői.....	30
1.10.3. Az utólagos hatásvizsgálat a hatásvizsgálati lapon.....	31

I. Az új hatásvizsgálati rendszer és hatásvizsgálati lap általános bemutatása

1.1. Célrendszer, a hatásvizsgálati rendszer megújításának okai

1.1.1. A hatásvizsgálati rendszer a kormányzati szakpolitikai célrendszerben

A közigazgatás rendszerszintű megújítását célzó Magyary Program kiemelt eleme az átalakított hatásvizsgálati rendszer és az ennek integráns részét képező hatásvizsgálati lap, melynek célja, hogy elősegítse és nyomon követhetővé tegye a Kormányprogramban, a Nemzeti Reform Programban valamint a Széll Kálmán Tervben és a Konvergencia Programban meghatározott, kiemelt, horizontális szakpolitikai célok megvalósítását.

1. ábra: A hatásvizsgálati rendszer a szakpolitikai rendszerben

1.1.2. A hatásvizsgálati rendszer megújításának okai, az új rendszer kialakításával elérni kívánt célok

A jogalkotási folyamatok, a jogszabályok előkészítése során korábban a szakértők sok esetben egyes problémák megoldására helyezték a hangsúlyt, nem elég figyelmet fordítva az adott probléma környezetére, azaz széles értelemben véve az intézkedések által érintett komplex hatásrendszerre. Elmondható továbbá, hogy a hatások elemzésére, prognosztizálására nem minden esetben került sor valamennyi releváns idődimenzióban. Meg kell említeni emellett a szabályok hatásrendszerét érintő utókövetés hiányát, azaz az utólagos hatásvizsgálatok elégtelen voltát, illetve azok tapasztalatainak visszaépítését az

elkövetkezendő időszak előkészítési folyamataiba. A korábban meghatározott hatásvizsgálati lap formátuma nem adott kellő képet a hatások teljes spektrumáról. A szabályozási megoldás így nem adott egységes, összetett választ a jelenségek teljes rendszerére, ezért a problémák „újratermelődhetnek”, rövidesen újabb szabályozási beavatkozást igényelve. **Célunk a jogalkotási folyamatok optimalizálásával, a jogszabály-előkészítési folyamat racionalizálásával, ennek keretében az előzetes hatásvizsgálatok általánossá tételével és az utólagos hatásvizsgálatok szerepének növelésével a hazai szabályozás minőségének javítása, illetve a szabályok gyakori módosítási gyakorlatának csökkentése által az ország versenyképességének javítása.**

Az előzetes és utólagos hatásvizsgálat folyamatainak miniszteri rendeletben történő szabályozása és az új típusú hatásvizsgálati lap bevezetése által könnyebben felmérhetővé és jobban azonosíthatóvá válnak a társadalom egészére vagy egyes csoportjaira gyakorolt hatások. **A hatásvizsgálat és az előterjesztésekhez¹ kapcsolódó hatásvizsgálati lap fontos eszköz ahhoz, hogy a döntéshozó számára a lehető legteljesebb körben számszerűsített és összehasonlító módon bemutassa a döntés várható hatásait.**

A hatásvizsgálati rendszer megújítása kapcsán kiemelt prioritásként kezeltük az európai uniós törekvéseket és vállalásainkat. „Az Európai Unió minőségi jogalkotásra (Better Regulation) irányuló politikája a hatályos jogszabályok egyszerűsítésére, tökéletesítésére és a jogszabályalkotás fejlesztésére törekszik. Célja továbbá, hogy növelje a szabályok hatékonyságát, és fellép a közösségi joganyag pontosabb végrehajtása érdekében is.

A minőségi jogalkotás egyik fő eleme, hogy ösztönözni kell azon eszközök kialakítását és alkalmazását, amelyek a szabályozás javítását segítik elő:² ilyen például az egyszerűsítés, az adminisztratív terhek csökkentése és hatásvizsgálatok készítése.

1 A módszertani útmutatóban az előterjesztésekre vonatkozó szabályokat a miniszteri rendelet-tervezetre is megfelelően alkalmazni kell. Ahol előterjesztést említ, azon miniszteri rendelet-tervezetet is érteni kell!

² http://ec.europa.eu/governance/better_regulation/index_hu.htm

A Bizottság, az európai uniós minőségi jogalkotásra vonatkozó „**Intelligens szabályozás**” (Smart Regulation) közleménye 2010 októberében jelent meg. Főbb tartalmi elemeiben a minőségi jogalkotásra vonatkozó új kívánalmakat jeleníti meg, nagy hangsúlyt fektetve a konzultációs célú társadalmi párbeszédre, a társadalmi hatások mérésére és az utólagos hatásvizsgálatok végzésére.

1.2. A hatásvizsgálati útmutató célja

A hatásvizsgálati lap kitöltését segítő módszertani útmutató célja, hogy a minisztériumok azon kormánytisztviselői részére, akik az előterjesztések előkészítéséért – és ezen belül különösen a hatásvizsgálati lap kitöltéséért – felelősek, segítséget nyújtson. Az útmutató valamennyi részeleme kettős struktúrát követ: egy általános bevezetést követően röviden bemutatja a hatásvizsgálati lapban meghatározott hatások vizsgálatának és felmérésének módszereit, ezt követően kifejezetten gyakorlati segítséget nyújt a lap kitöltéséhez.

A teljes módszertani útmutató „A jogszabály-előkészítési folyamat racionalizálása” című ÁROP projekt keretében megtartott hatásvizsgálati alapképzés tananyagául szolgált és a szaktárcák és háttérintézményeik kormánytisztviselőinek gondozásában készült el.

1.3. A hatásvizsgálati tevékenység elvégzésében részt vevő szereplők

A hatásvizsgálatok lefolytatása során elengedhetetlen a hatásvizsgálati tevékenységért felelős szervezeti egységek, szereplők együttműködése.

1.3.1. Szaktárcák

A hatásvizsgálati rendszer működtetése során az egyik legfontosabb **alapvetés, hogy a tárcák felelősek a saját hatásvizsgálati tevékenységükért, a hatásvizsgálatok lefolytatásáért és az adott előterjesztések vonatkozásában a hatásvizsgálati lap kitöltéséért.** Felelősek továbbá az adott szaktárca vonatkozásában a hatásvizsgálati beszámoló elkészítéséért és a hatásvizsgálati kapcsolattartó kijelöléséért.

A hatásvizsgálati lap kidolgozása során szorosan együttműködtünk az érintett szakterületekkel, így a lap szerkezete és mélysége az adott szakterület véleményét tükrözi. A hatásvizsgálati lap kitöltését segítő alapképzés megvalósítása során a tananyag-fejlesztésben

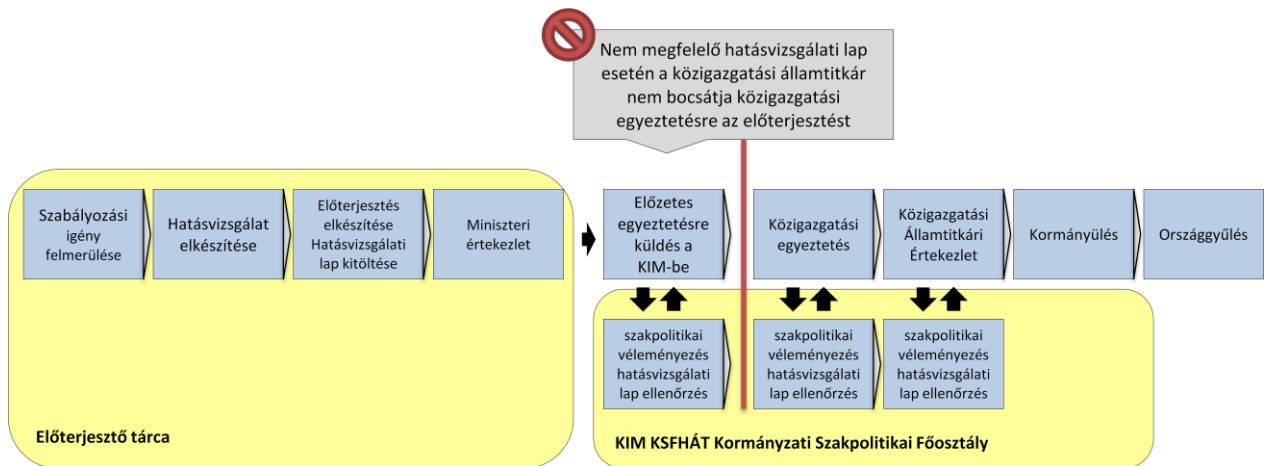
és az oktatásban az egyes tárcák, illetve háttérintézményeik kormánytisztviselői, kollégái vettek részt.

1.3.2. Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium

A kormányzati hatásvizsgálati tevékenységért és ennek keretében a rendszer működtetéséért a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Közigazgatási Stratégiáért Felelős Helyettes Államtitkársága (továbbiakban: KSFHÁT) a felelős. Ennek keretében egyrészt a Kormány számára eseti jelleggel **jelentést készít a hatásvizsgálatok eredményeivel** összefüggésben, másrészt a tárcák hatásvizsgálati beszámolóinak figyelembe vételével minden év március 15-ig a **hatásvizsgálati tevékenység értékeléséről beszámolót** készít.

Ha a szabályozás sürgős elfogadásához kiemelkedő közérdek fűződik, a tételes hatásvizsgálati lap, különösen indokolt esetben a hatásvizsgálati lap kitöltése alól a kormányzati tevékenység összehangolásáért felelős miniszter, a szabályozás előkészítőjének – amennyiben az adott szabályozás előzetes egyeztetésére sor kerül, előzetes egyeztetés keretében megküldött – **írásbeli kérelme alapján felmentést adhat**. A KSFHÁT felelős a hatásvizsgálati lap és a hatásvizsgálati lapok felmentésével kapcsolatos feladatok ellátásáért.

Az új típusú hatásvizsgálati lapok értékelése a KSFHÁT keretében történik, az ezzel kapcsolatos vélemény a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium egységes véleményében jelenik meg. A hatásvizsgálati lapok egyes adatai a jelenleg fejlesztés alatt álló Hatásvizsgálati Monitoring adatbázisba kerülnek.

2. ábra: A KIM szerepe a rendszerben

Szintén a KSFHÁT kezeli majd az utólagos hatásvizsgálattal kapcsolatos adatbázist. Az utólagos hatásvizsgálatok eredményéről és amennyiben a szabályozás előkészítője az utólagos hatásvizsgálatot a hatásvizsgálati lapon rögzítettektől eltérően végzi el, az eltérés részletes szakmai indokairól a kormányzati tevékenység összehangolásáért felelős minisztert írásban tájékoztatni szükséges. Ezeket az adatokat kérjük a hatasvizsgalat@kim.gov.hu e-mail címre küldjék meg.

A jogszabály-előkészítési folyamat racionalizálása című ÁROP projekt megvalósítása során a KSFHÁT koordinálja a hatásvizsgálati alapképzéssel kapcsolatos feladatokat, a tananyag-fejlesztést és az oktatást és részt vesz a tananyagfejlesztésben és az oktatás folyamataiban is.

A KSFHÁT hatásvizsgálati kapcsolattartói értekezletek tartásával elősegíti a párbeszédet és a konzultációt a szaktárcákkal, folyamatosan figyelemmel kíséri a hatásvizsgálati tevékenységet és a lap kitöltésével kapcsolatos gyakorlati tapasztalatokat.

1.3.3. ECOSTAT Kormányzati Hatásvizsgálati Központ

Az ECOSTAT Kormányzati Hatásvizsgálati Központ 2010 óta olyan központi hivatalként működik, amelynek irányítását a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium látja el. Az ECOSTAT elsősorban a felelős jogalkotáshoz szükséges döntések magas színvonalú előkészítését támogatja elemzésekkel, hatásvizsgálatokkal, modellbecslésekkel és előrejelzésekkel. (Az ECOSTAT szerepét részletesen lásd lent 1.4.2. pont)

1.3.4. Hatásvizsgálati Kapcsolattartók Rendszere

A hatásvizsgálati kapcsolattartók a hatásvizsgálati tevékenységével kapcsolatos szakmai, a hatásvizsgálati lap kitöltésével összefüggő gyakorlati kérdések és a hatásvizsgálati tevékenység fejlesztésével kapcsolatos javaslatok megvitatásának érdekében eseti jelleggel értekezletet tartanak, melynek összehívását szintén a KSFHÁT kezdeményezi.

1.4. A hatásvizsgálati tevékenység támogatásában részt vevő szereplők

A hatások felmérése, a minél megalapozottabb hatásvizsgálat lefolytatása és végül a hatásvizsgálati lap részletes kitöltése érdekében a tárcák kormánytisztviselői számára igyekszünk minél hatékonyabb segítséget nyújtani.

1.4.1. Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium

A hatásvizsgálati rendszerrel és a rendelet értelmezésével kapcsolatosan, kérjük, hogy a hatasvizsgalat@kim.gov.hu e-mail címre küldjék a megkeresésüket.

Amennyiben a hatásvizsgálati lap kitöltésével kapcsolatosan *technikai* problémájuk merül fel, kérjük, hogy a megkeresést szintén a hatasvizsgalat@kim.gov.hu e-mail címre megküldeni szíveskedjenek. A Hatáselemzési Osztály munkatársai telefonon is elérhetőek.

1.4.2. ECOSTAT Kormányzati Hatásvizsgálati Központ

A jogszabály-előkészítési folyamat racionalizálása keretében az előzetes hatásvizsgálatok minőségének javítását hivatott segíteni. Ezt a következő eszközökkel teszi:

ADATBANK

Az *Adatbank* projekt keretében az ECOSTAT Kormányzati Hatásvizsgálati Központ feltérképezi a hatásvizsgálatok elvégzéséhez szükséges, Magyarországon fellelhető statisztikai és adminisztratív célú adatbázisokat. Az adatgazdákkal megállapodást köt rendszeres (és visszamenőleges) adatszolgáltatásra, illetve módszertani rendelkezésre állásra. Az így létrejövő Adatbank adatait tisztítja, egységessé teszi, metaadatokkal látja el, és időben folyamatosan vezeti, rendszerezi őket. Az adatbázisok időben és egymással való

kapcsolhatóságának lehetőségét kidolgozza és ahol lehet, elvégzi azt. Kereshető metaadat rendszert hoz létre, melyet az államigazgatásban hatásvizsgálatokat végzők rendelkezésére bocsát. Ennek használatával az államigazgatásban dolgozók rövidebb idő alatt, hatékonyabban lesznek képesek, az adott jogszabály-tervezet hatásvizsgálatának elvégzéséhez szükséges adatok beazonosítására és a felhasználáshoz szükséges adatbázisok szerkezetének megismerésére. Megkeresésre az ECOSTAT Kormányzati Hatásvizsgálati Központ az adott hatásvizsgálat elvégzéséhez elengedhetetlen lekérdezést szolgáltat az Adatbankból, a megkereséstől és az adat típusától függően alapadatot is. Továbbá az Adatbankból, saját elemzői kapacitással segít a hatásvizsgálat elvégzésében (lásd: Hatásvizsgálati Szolgáltatás). Elérhetőség: adat@ECOSTAT.hu

HATÁSVIZSGÁLATI SZOLGÁLTATÁS

Az ECOSTAT Kormányzati Hatásvizsgálati Központ a jogszabályalkotás minőségének javítása érdekében az általa létrehozott Adatbank segítségével a jogszabály-tervezetek hatásvizsgálati lapjának kitöltéséhez hatásvizsgálati szolgáltatást nyújt. Az adott jogszabály-tervezet előkészítésért felelős tárca, az előkészítés során a hatásvizsgálati lap kitöltéséért felelős kormánytisztviselő (lásd: Hatásvizsgálati Képzés) telefonon vagy e-mailben kérheti az ECOSTAT Kormányzati Hatásvizsgálati Központ segítségét. Az ECOSTAT Kormányzati Hatásvizsgálati Központ e szolgáltató funkciója a hatásvizsgálat fontosságától, a hatásvizsgálatot készítő felkészültségétől és a hatásvizsgálat elvégzéséhez szükséges adatok minőségétől és minősítettségétől függően több formában valósulhat meg. A módszertani segítségnyújtástól kezdve, a rendelkezésre álló adatok fellelhetőségén át, a hatásvizsgálati lap kitöltéséhez szükséges lekérdezések elvégzéséig terjed. Amennyiben szükséges az ECOSTAT Kormányzati Hatásvizsgálati Központ e szolgáltatási funkciója keretében vállalja a teljes hatásvizsgálat elvégzését (lásd: Kiemelt Hatásvizsgálat). E hatásvizsgálati rendelkezésre állási szolgáltató funkció gyorsítja a hatásvizsgálati lapok kitöltéséért felelős kormánytisztviselők munkáját és növeli a hatásvizsgálatok minőségét. Elérhetőség: hatasvizsgalat@ECOSTAT.hu

KÉPZÉS

A projekt keretében az ECOSTAT Kormányzati Hatásvizsgálati Központ képzést biztosít kormánytisztviselők részére. A konzorciumi partner által biztosított, a hatásvizsgálati lap

kitöltésére vonatkozó képzés mellett és arra alapozva az ECOSTAT Kormányzati Hatásvizsgálati Központ két szinten vállalja tananyag kidolgozását és az oktatás lebonyolítását a kormánytisztviselők kiválasztott körének. Az első az ún. Hatásvizsgálati Menedzser Képzés, melynek során a kormánytisztviselők megtanulják a hatásvizsgálatok lebonyolításához, menedzseléséhez szükséges főbb készségeket (mi a hatásvizsgálat, érintettek beazonosítása, információ és adatok beszerzése, statisztikai elemzés a gyakorlatban, a hatásvizsgálat elvégzése). A képzésen résztvevők ezáltal képessé válnak adott jogszabály-tervezet hatásvizsgálati lapjának kitöltéséhez szükséges hatásvizsgálat elvégzésének menedzselésére. Az ECOSTAT Kormányzati Hatásvizsgálati Központ második, mélyebb képzése az ún. Hatásvizsgálati Módszertani Képzés, mely a résztvevőket a hatásvizsgálat elvégzésére képz ki. Az ebben a képzésben részt vevők már módszertani (statisztikai és ökonometriai) tudással gyarapodnak (okszági kapcsolat definiálása, legkisebb négyzetek módszere, probit/logit becslések, hazard és survival modellek, panelökonometriai alkalmazások stb.), és a képzés végére az adatok hozzáférhetőségét feltételezve saját maguk is képesek lesznek hatásvizsgálatok lefolytatására. Mindkét képzés tananyaga a későbbiekben tankönyv formájában hasznosul.

KIEMELT HATÁSVIZSGÁLAT

Az ECOSTAT Kormányzati Hatásvizsgálati Központ saját hatásvizsgálatokat is végez. Jellemzően összetettebb szakpolitikai aktusok vizsgálatánál van erre szükség. Ezek nagyobb volumenű, hosszabb távú, módszertanilag összetettebb hatásvizsgálatokat igényelnek. Ebben az esetben a megrendelő (az államigazgatásban a helyettes államtitkár, vagy felette álló személy) kérésére, az ECOSTAT Kormányzati Hatásvizsgálati Központ Kiemelt Hatásvizsgálatot definiál és kidolgozza az ahhoz szükséges a projektalapító dokumentumot és a projektindító jelentést, feltérképezve az idő- és erőforrásigényt. Amennyiben a döntéshozó ezek alapján felhatalmazza, szükséges ütemezés szerint végrehajtja a Kiemelt Hatásvizsgálatot, melynek végén jelentést tesz a megrendelőnek. A Kiemelt Hatásvizsgálatok elsődleges haszna, hogy a döntéshozó mélyebben megismeri adott szakpolitikai aktus folyamatát és jobban megértheti közvetve közgazdasági, szélesebben véve pedig társadalmi hatásait. Másodlagos érdeme lehet a hatásvizsgálat elvégzésének, hogy az állam és a közigazgatás a későbbiekre nézve okulhat hatásvizsgálat kvantitatív eredményeiből. Így a

Kiemelt Hatásvizsgálat közvetlenül és közvetve is a bizonyítékon alapuló döntés-előkészítést és a jogalkotás folyamatának minőségét javítja.

VÁLLALATI MIKROMODELL

Az ECOSTAT Kormányzati Hatásvizsgálati Központ egyedi adatokon alapuló (mikro alapú) modellekkel rendelkezik (lásd: ECOSTAX stb.), ilyeneket fejleszt és újabbakat is alakít ki, köztük a Vállalati Mikromodelljét. A Vállalati Mikromodell kialakításával a vállalati viselkedés, és az ehhez kapcsolódó fontosabb gazdasági-társadalmi folyamatok megfigyelése és előrejelzése a cél. Ilyenek lehetnek például a vállalati adóbevételek alakulása, a vállalatok munkaerő kereslete, vagy a vállalatok export és az import döntései. Az ilyen mikro alapú modellek előnye, hogy a múltbeli egyedi adatokon alapuló adott pillanatban érvényes állapot („pillanatfelvétel”) és adott jogszabály változás hatására adott ex post ismert állapot módot ad ún. viselkedési hatások megfigyelésére. Ezen viselkedési hatások megfigyelésével a szakértő tanulhat a jövőre nézve. Így nagyobb eséllyel tudja pontosabban megbecsülni egy, a vállalati szférát is érintő jogszabály-tervezet hatásvizsgálati lapjának kitöltéséhez szükséges vállalati reakciókból adódó hatásokat. A Vállalati Mikromodell kidolgozásának alapfeltétele az Adatbank vállalatokra vonatkozó adatbázisainak egységessége és időben a lehető legrégebbre való visszavezetése.

1.5. A hatásvizsgálati rendszer jogi környezete³

1.5.1. A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény

Már a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (Jat.) is előírta a jogszabályalkotás előtti hatásvizsgálatot. Nem rendezte azonban megfelelően a hatásvizsgálati részletszabályokat.

18. § (1) A jogszabály megalkotása előtt - a tudomány eredményeire támaszkodva - elemezni kell a szabályozni kívánt társadalmi-gazdasági viszonyokat, az állampolgári jogok és köteleességek érvényesülését, az érdek összeütközések feloldásának a lehetőségét, meg kell vizsgálni a szabályozás várható hatását és a végrehajtás feltételeit. Erről a jogalkotót tájékoztatni kell.

A szabályozási hatásvizsgálat elvégzésének módszertanáról szóló 8001/2006. (I. 30.) IM tájékoztató pedig ezt kiegészítendő igyekezett meghonosítani a minőségi jogalkotás eredményeit a magyar közigazgatásban.

³ Az egyes speciális jogszabályok az adott hatásoknál kerülnek bemutatásra.

A fenti törekvések ellenére általánosan elmondható, hogy a hatásvizsgálati folyamatot elsősorban az előterjesztés-mintában meghatározott szöveges hatásvizsgálati lap és az ott meghatározott kérdések szabályozták.

A hatásvizsgálati rendszer **újraértelmezése és az ezt szabályozó jogi környezet kialakítása** során, figyelembe vettük a vonatkozó OECD ajánlásokat és az európai uniós törekvéseket, irányokat, valamint a hazai gyakorlati tapasztalatokat. Törekedtünk arra, hogy a hazai jogalkotási folyamatok során lehetőséget teremtsünk a minőségi jogalkotás eszköztárának fontos elemeit képező előzetes és utólagos hatásvizsgálatok rendszerének kialakítására és ehhez kapcsolódóan az európai uniós és nemzetközi gyakorlatot figyelembe véve egy új típusú hatásvizsgálati lap bevezetésére tettünk javaslatot a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 30. § (3) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján.

Az új jogalkotási törvénybe bekerült az előzetes és utólagos hatásvizsgálat elvégzésének kötelezettsége. Meghatározásra került a főbb vizsgálandó hatások köre. Fontos eredménynek tartjuk, hogy a jogalkotási törvény kiegészült az adminisztratív terhekre vonatkozó hatásvizsgálati kötelezettséggel.

A jogalkotási törvény 17. §-a alapján a jogszabály előkészítője – a jogszabály feltételezett hatásaihoz igazodó részletességű – előzetes hatásvizsgálat elvégzésével felméri a szabályozás várható következményeit. Az előzetes hatásvizsgálat eredményéről a Kormány által előterjesztendő törvényjavaslat, illetve kormányrendelet esetén a Kormányt, önkormányzati rendelet esetén a helyi önkormányzat képviselő-testületét tájékoztatni kell. Miniszteri rendelet rendelkezhet úgy, hogy az általa meghatározott esetben a közjogi szervezetszabályozó eszköz előkészítője előzetes hatásvizsgálatot végez. A jogalkotási törvény rendelkezései alapján a hatásvizsgálat során vizsgálni kell

- a) a tervezett jogszabály valamennyi jelentősnek ítélt hatását, különösen
- aa) társadalmi, gazdasági, költségvetési hatásait,
- ab) környezeti és egészségi következményeit,
- ac) adminisztratív terheket befolyásoló hatásait, valamint
- b) a jogszabály megalkotásának szükségességét, a jogalkotás elmaradásának várható következményeit, és
- c) a jogszabály alkalmazásához szükséges személyi, szervezeti, tárgyi és pénzügyi feltételeket.

A jogalkotási törvény 21. §-a alapján a miniszter folyamatosan figyelemmel kíséri a feladatkörébe tartozó jogszabályok hatályosulását, és szükség szerint lefolytatja a jogszabályok — a 17. § (2) bekezdésében meghatározott szempontok szerinti — utólagos hatásvizsgálatát, ennek során összeveti a szabályozás megalkotása idején várt hatásokat a tényleges hatásokkal.

A jogalkotási törvény határozza meg a jogszabályok és közjogi szervezetszabályozó eszközök előzetes és utólagos hatásvizsgálatára vonatkozó keretszabályokat és ad felhatalmazást a miniszteri rendelet megalkotására.

1.5.2. Az előzetes és utólagos hatásvizsgálatról szóló 24/2011. (VIII. 4) KIM rendelet (Hatásvizsgálati rendelet)

Az új jogalkotási törvény felhatalmazása alapján került sor a hatásvizsgálati rendelet tervezetének megalkotására.

A rendelet megalkotása során az alábbi elvárásoknak kellett megfelelni:

- a) a jogalkotási törvénnyel összhangban
- b) a döntéshozói igényeknek megfelelően
- c) alkalmazható és végrehajtható és
- d) a hatásvizsgálati szakmai elvárásoknak megfelelő miniszteri rendelet készüljön el.

Ennek megfelelően az előzetes és utólagos hatásvizsgálatról szóló 24/2011. (VIII. 4) KIM rendelet tartalmazza a legfontosabb hatásvizsgálati alapfogalmakat és eljárási elveket.

A rendelet értelmezésében a hatásvizsgálat olyan információgyűjtő-elemző folyamat, amelynek elsődleges célja a szabályozás hatékonyságának növelése, amely magában foglalja a szabályozás várható következményeinek a szabályozás feltételezett hatásaihoz igazodó részletességben és releváns időtávon történő megvizsgálását, majd az eredmények megalapozott döntéshozatal elősegítése érdekében történő összegzését.

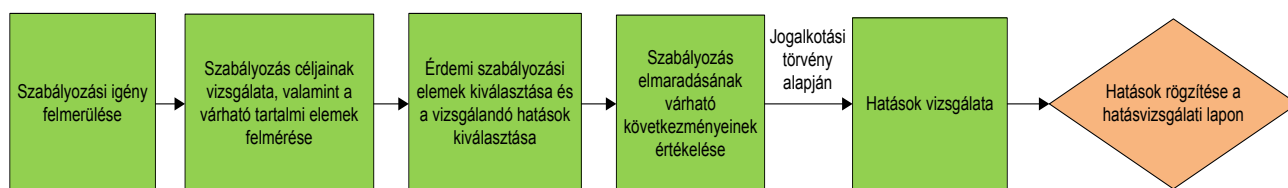
A rendeletet egyes speciális esetek kivételével, azaz a rendkívüli állapot, szükségállapot, veszélyhelyzet, megelőző védelmi helyzet és az Alkotmány 19/E. §-a szerinti eset idején kiadható jogszabály kivételével, a Kormány által előterjesztendő törvényjavaslat, valamint kormányrendelet és miniszteri rendelet tervezetére valamint a Kormány normatív határozata tekintetében is alkalmazni kell. A további jogszabályok és közjogi szervezetszabályozó eszközök vizsgálatával kapcsolatosan előkészítő munka zajlik. A további szabályozás megalkotása előtt szükségesnek tartjuk a jelen rendszer tapasztalatainak felmérését.

A rendelet egyik kulcsfogalma, **az önálló intézkedés**, azaz a szakpolitikai célok elérése érdekében meghatározott – a szabályozásban foglalt – különválasztható, egymástól független folyamatok, tevékenységek. Ennek megfelelően, amennyiben a szabályozás több olyan önálló intézkedést tartalmaz, amelynek jelentős, önálló hatásvizsgálattal értelmezhető hatása van és a hatások **egy hatásvizsgálati lapon történő rögzítése nem indokolt, több hatásvizsgálati lap kitöltése szükséges**. Az önálló intézkedésenként kitöltött hatásvizsgálati lap lehetőséget nyújt arra, hogy a döntéshozók számára áttekinthetőbbé váljanak a felmért hatások. Az ezzel kapcsolatos gyakorlati szabályokat a 1.8 alcím alatt foglaltuk össze.

A hatásvizsgálati rendeletben meghatározásra kerültek a legfontosabb alapelvek, melyek a következők:

- *erőforrások figyelembe vétele*: az előzetes hatásvizsgálat során a legnagyobb hasznossággal járó hatásvizsgálatokat, az adott szabályozás függvényében a döntési helyzet megalapozásában legnagyobb szerepet játszó közvetett és közvetlen hatások elemzését kell elvégezni;
- *komplexitás*: a szabályozás pozitív és negatív hatásait is fel kell tárni;
- *számszerűség, számszerűsítés*: a számszerűsíthető előnyöket és hátrányokat számszerűsíteni kell, majd ilyen formában kell elemezni; (Fontosnak tartjuk jelezni, hogy amennyiben nincs lehetőség a számszerűsítésre, ebben az esetben is jelezni kell a várható hatásokat a lapon, illetve javasolt megjeleníteni, hogy miért nincs mód a számszerűsítésre!)
- *egységes módszertani elvrendszer alkalmazása*: egy előzetes hatásvizsgálaton belül egységes módszertani elvrendszert kell alkalmazni;
- *releváns időtáv*: a szabályozás várható hatásait az adott szabályozás tekintetében releváns időintervallumban kell vizsgálni;
- *alternativitás*: több döntési változat esetén valamennyi változat esetében fel kell mérni a várható előnyöket és hátrányokat.

A hatásvizsgálati tevékenység megfelelő elhelyezése érdekében a nemzetközi elvárásoknak megfelelően a hatásvizsgálati rendeletben meghatározásra került a hatásvizsgálat folyamata is:

3. ábra: A hatásvizsgálat folyamata

A szabályozási igény felmerülését követően, a szabályozás megalkotására vonatkozó kormányzati szándék esetén, a szabályozás előkészítője megvizsgálja a szabályozás célját és felméri a szabályozás várható tartalmi elemeit. Ezt követően kiválasztja azokat a jelentős következményekkel járó, érdemi szabályozási elemeket, amelyek következményeinek elemzésére kiterjed az előzetes hatásvizsgálat és kiválasztja a vizsgálandó hatásokat.

A szabályozás előkészítője értékeli a szabályozás elmaradásának várható következményeit, a szabályozás elmaradása esetén jelentkező költségvetési hatásokat.

A hatásvizsgálat lefolytatását követően kerül sor a hatásvizsgálat utolsó adminisztratív fázisára, melynek során a hatásvizsgálati lapon rögzíteni kell a hatásvizsgálat adatait a szabályozás közvetett és közvetlen hatásait. Szeretnénk külön felhívni a figyelmet arra, hogy a hatásvizsgálat nem azonos a hatásvizsgálati lap kitöltésével, hiszen az sokkal inkább az eredmények strukturált összegzése.

A hatásvizsgálatot érintően a Kormány ügyrendjéről szóló 1144/2010. (VII. 7.) Korm. határozat 10. a) pontja is tartalmaz rendelkezéseket, melynek finomhangolására a hatásvizsgálati rendeletre tekintettel rövidesen sor kerül. A Kormány ügyrendje alapján sor kerül a jelenlegi előterjesztés-minta cseréjére is.

1.6. A hatásvizsgálati lap kitöltését meghatározó szabályok a rendeletben és a lap szerkezete

Az előterjesztés mellékletét képező hatásvizsgálati lap a hatásvizsgálati rendszer célrendszerével összhangban, a Kormány törekvéseinek megfelelően, kiemelt fontossággal kezeli a költségvetési stabilitás, a versenyképesség, az adminisztratív tehercsökkentés, a foglalkoztatás, a társadalmi felzárkózás és a fenntartható fejlődés kérdését.

A hatásvizsgálati lap kitöltésére vonatkozó rendelkezéseket a 2011. szeptember 30-át követően előkészített, azaz előzetes egyeztetésre küldött előterjesztésekre és miniszteri rendelettervezetekre kell alkalmazni. Azon előterjesztések és miniszteri rendelet-tervezet esetében, amelyek előzetes egyeztetésére nem kerül sor a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumhoz történő megküldést tekintjük irányadónak.

A hatásvizsgálati lap kitöltéséért a szabályozás előkészítője a felelős. A kitöltött hatásvizsgálati lap a kormány-előterjesztés és a miniszteri rendeletek tervezetének mellékletét képezi az egyeztetési folyamat kezdetétől. Amennyiben az egyeztetési folyamat során a szabályozás tartalmának módosítására kerül sor a várható hatások felmérése és a hatásvizsgálat új eredményeinek hatásvizsgálati lapon történő rögzítése ismételten szükségessé válik. Kérjük, hogy lehetőség szerint az előterjesztésben megjelölni szíveskedjenek, hogy hol változtattak a hatásvizsgálati lapon.

A hatásvizsgálati lap kitöltésével kapcsolatos gyakorlati szabályok a rendeletben:

A rendelet megalkotása során figyelembe vettük a hatásvizsgálati lap kitöltésével kapcsolatos korábbi gyakorlati tapasztalatokat, melyeket beépítettünk a rendelet szövegébe is, ennek alapján a legfontosabb egyszerűsítési szabályok a következők:

- Ha a rendelet törvény végrehajtását szolgálja és a rendelet a törvénnyel egyidejűleg kerül egyeztetésre és a rendeletnek önálló, hatásvizsgálattal értelmezhető hatása nincsen, akkor a rendelet hatásvizsgálati lapján elegendő a törvény hatásvizsgálati lapjára történő utalás megjelenítése.
- Ha a szabályozás kizárólag technikai módosításokat tartalmaz és nincs önálló hatásvizsgálattal értelmezhető hatása a tételes hatásvizsgálati lapok kitöltése nem szükséges. Kérjük, ezt jelöljék meg az előterjesztés szükségessége rovatban.

A hatásvizsgálati lap kitöltése során kiemelten fontosnak tartjuk, hogy a hatásvizsgálat megalapozásával kapcsolatos információk is rendelkezésre álljanak a döntéshozó számára.

A hatásvizsgálati lap mellékleteként szükség szerint csatolandóak

a) a hatásvizsgálat eredményeit alátámasztó részletes számítások,

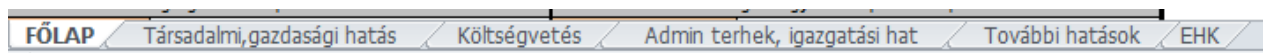
b) a módszertan rövid leírása,

c) kiegészítő információk. (pl. az adatok forrására vonatkozó információk.)

1.7. A hatásvizsgálati lap szerkezete:

A hatásvizsgálati lapot egy Excel állomány alkotja, amely összesen hat szerkeszthető ún. „fület” foglal magában. A fülek nevei rendre:

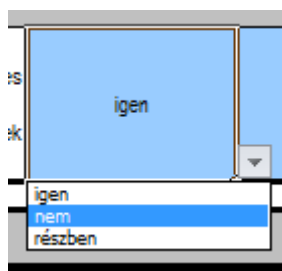
- FŐLAP
- Társadalmi, gazdasági hatások
- Költségvetés
- Adminisztratív terhek, igazgatási hatások
- További hatások
- EHK

4. ábra: Fülek a hatásvizsgálati lapon

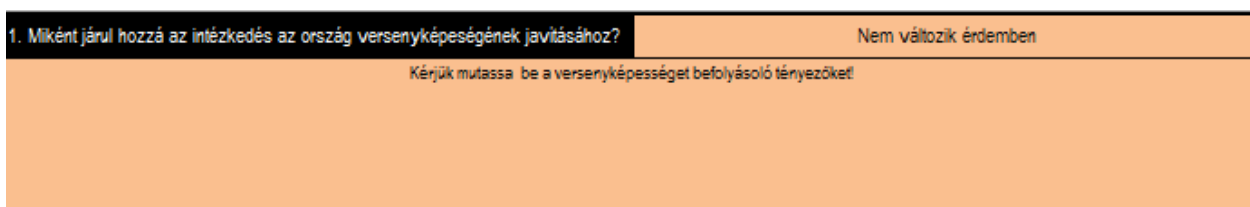
Az egyes fülek között kiemelt fontossággal bír az ún. „FŐLAP”, amely tartalmának egy részét a többi fül alapján automatikusan generálja, azaz egyes cellák adatait elég a többi fülön megadni. Azt, hogy mely cellák szerkeszthetők vagy automatikusan generáltak, színekkel jelöli az Excel állomány.

- **Fehér, szürke és fekete háttérrel jelölt cellák:** tartalmuk nem szerkeszthető, iránymutatást tartalmaznak a kitöltésre vonatkozóan, a legtöbb esetben ezen cellák tartalmazzák a megválaszolandó kérdéseket (fehér cellák) vagy elválasztják a hatásvizsgálati lap egyes logikai egységeit (fekete és szürke cellák).
- **Kék háttérrel jelölt cellák:** tartalmuk a felhasználó által módosítható, megkülönböztetünk kitöltendő, illetve legördülő listás cellát. Utóbbi esetében a felhasználó nem írhat a cellába szabadon, a listából kell a megfelelő opciót kiválasztania.

5. ábra: legördülő lista szerkeszthető cella

- **Narancssárga háttérrel jelölt cellák:** tartalmuk a felhasználó által közvetlenül nem szerkeszthető, automatikusan generálódik az egyes füleken megadott információk alapján vagy előre meghatározott képlet alapján.

6. ábra: Narancssárga cella minta a Főlapról, tartalma automatikusan generálódik a „Társadalmi, gazdasági hatás” fülön megadottak alapján.

- **Sárga háttérrel jelölt cellák:** a nyomtatott hatásvizsgálati lapon bír jelentőséggel, az aláírások helyét jelöli.

A hatásvizsgálati rendelet 5. § (6) bekezdésében foglaltak teljesítése érdekében lehetőség van további fülek beszúrására az Excel állományban, melynek tartalmát az előterjesztő határozza meg a vizsgált intézkedéssel kapcsolatos módszertan, háttérszámítás és egyéb információ függvényében. Amennyiben a megadott füleken a hatásvizsgálati lap kitöltője valamely okból nem tud elhelyezni releváns információt, azt megteheti – jelezve ezt a megfelelő lapon – szintén a háttérfülek alkalmazásával.⁴

Minden beszúrt plusz fül esetében ellenőrizzük a nyomtatási képet és szükség esetén állítsuk be a megfelelő oldaltörést.

⁴ Új fület a legkönnyebben a SHIFT + F11 billentyűkombinációk egyidejű lenyomásával tud készíteni a felhasználó

A hatásvizsgálati lap szerkezetének tárgyalásakor meg kell említeni az ún. „check box” elemeket, amelyekbe az egér segítségével a felhasználó pipát helyezhet, jelezve azt, hogy valamely jelölt opció a vizsgált intézkedés tekintetében releváns tartalommal bír.

	Előny	Hátrány
	☒	☐
	☐	☐

7. ábra: Aktivált „check box”

1.8. Az „összefoglaló lap”- előzetes hatásvizsgálati összefoglaló

A hatásvizsgálati lap ún. „összefoglaló lapja” a jogalkotásról szóló törvényben meghatározott előzetes hatásvizsgálat legfontosabb eredményeit mutatja be lényegre törően.

Az alábbi fejezetben az összefoglaló lap kitöltésére vonatkozó tudnivalók kerülnek bemutatásra.

1.8.1. Az összefoglaló lap célja

Az összefoglaló lap egyik célja, hogy a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvényben meghatározott előzetes hatásvizsgálat összefoglalójaként az előzetes **hatásvizsgálat** eredményeit, az előterjesztések tételes hatásvizsgálati lapjainak legfontosabb adatait, így a várható hatásokat röviden és áttekinthetően jelenítse meg a társadalmi részvételtől szóló 2010. évi CXXXI. törvényben meghatározottak szerinti közzététel esetén.

Az Excel az összefoglaló lapot, eltérő rendelkezés hiányában részben a tételes hatásvizsgálati lap egyes elemeiből generálja, így az érintett cellákat az összefoglaló lapon ismételtelen kitölteni nem szükséges.

1.8.2. Az összefoglaló lap elemei

1. **A hatásvizsgálati lap fejléce:** megjeleníti a vonatkozó előterjesztés és az előzetes hatásvizsgálat fő azonosító adatait.
2. **Összefoglaló adatok:** az előzetes hatásvizsgálat fő eredményeinek, tehát, a tételes hatásvizsgálati lap egyes részeinek rövid bemutatása.
3. **A hatásvizsgálati lap lábléce:** megjeleníti a hatásvizsgálat jóváhagyásáért felelős állami vezető(k) adatait.

1.8.3. A hatásvizsgálati lap fejléce

A hatásvizsgálati lap fejléce az alábbi elemekre tagolódik:

- **Iktatószám:** egyedi azonosító, amellyel az előterjesztést előkészítő (továbbiakban: előkészítő) látja el az iratot és a hatásvizsgálati lapokat (pl. VM/XX/17/2010).

Iktatószám:	
-------------	--

- **Dátum:** a hatásvizsgálati lapok kitöltési időpontjának megjelölése év, hónap és nap szerinti megosztásban a következő formátumban: éééé.hh.nn. (pl. 2010.10.02.).

Dátum:	
--------	--

- **A hatásvizsgálat elkészítésére fordított idő:** az előkészítő által az előzetes hatásvizsgálat elkészítésére fordított idő megjelenítése, amely magában foglalja a hatásvizsgálatok előkészítésétől az összefoglaló és tételes hatásvizsgálati lap végleges kitöltéséig eltelt teljes időtartamot. Az időtartam számításánál a munkanapokat kérjük megjelölni. (pl. 1 munkanap; 12 munkanap)

Az **egyszerűbb megítélésű** intézkedések esetén rövidebb időtartam alatt is felmérhetőek a hatások és mind az összefoglaló mind a tételes hatásvizsgálati lap kitöltése rövidebb időt vesz igénybe, ilyen esetben kérjük, hogy **egységesen 1 munkanapban** jelöljék meg az időtartamot.

A hatásvizsgálatok elkészítésére fordított időtartam megjelenítésének **célja**, hogy a döntéshozatal során a hatásvizsgálatok elvégzésére fordított időtényező is figyelembe vételre kerüljön.

A hatásvizsgálat elkészítésére fordított idő:	
---	--

- **Kapcsolódó hatásvizsgálati lapok:** ennél a pontnál azt szükséges megjelölni, hogy mely **egyéb** előterjesztés hatásvizsgálatához kapcsolódik a hatásvizsgálati lap. Az azonosításhoz a korábbi előterjesztés/hatásvizsgálati lap iktatószámának megjelölése szükséges. (pl. VM/XX/15/2010) Amennyiben ilyen nincs, kérem jelölje az arra utaló gondolatjellel („–”).

Kapcsolódó hatásvizsgálati lapok:	
-----------------------------------	--

- **A hatásvizsgálatba bevont személyek:** a hatásvizsgálat elkészítésébe bevont belső/külső szakértők, szervezeti egységek, szervezetek stb. megjelölése, lehetőség szerint a beosztás és szervezeti egység megjelölésével. Kérjük, ha az ECOSTAT Kormányzati Hatásvizsgálati Központ megkeresésére sor került, ezt minden esetben jelöljék meg!

Hatásvizsgálatba bevont személyek, szervezetek:	
---	--

- **A vizsgált időtáv:** az adott szabályozás tekintetében releváns, a hatásvizsgálat során érintett, tanulmányozott időintervallum. (pl. 2011–2016)

Vizsgált időtáv:	
------------------	--

- **Az előterjesztés címe:** az előterjesztés címének teljes formátuma (pl.: a Magyar Köztársaság 2011. évi költségvetését megalapozó egyes törvények módosításáról készített előterjesztés).

Előterjesztés címe:	
---------------------	--

- **Előterjesztő:** a vonatkozó előterjesztés előkészítéséért felelős szerv – lehetőség szerint rövidítéssel történő – megjelölése (pl. KIM).

Előterjesztő:	
---------------	--

- **Az intézkedés megnevezése:** az előterjesztésben foglalt, jól elkülöníthető, komplex rendelkezés rövid leírása.

Azért van szükség az előterjesztésben foglalt szabály – hatásait tekintve – heterogén, azaz egymástól elkülöníthető részeinek, rendelkezéseinek hatásvizsgálati szempontból külön történő kezelésére, mert félrevezető lehet az egyes intézkedésekhez kapcsolódó következmények összesített bemutatása, hiszen sok esetben nem egyértelmű, hogy az adott, várható hatás pontosan mely intézkedés következménye.

A fentiek értelmében ugyanazon előterjesztéshez kapcsolódóan, az egymástól jól elkülöníthető rendelkezésenként külön-külön indokolt kitölteni a hatásvizsgálati lapot.

Amennyiben az előterjesztő (kitöltő) úgy ítéli meg, hogy adott részeket együttesen kezel, a hatásokat valamennyi érintett rendelkezésre vonatkozóan, összesített formában kell bemutatni.

Ha egy előterjesztés több, egymástól jól elkülöníthető **komplex rendelkezést** tartalmaz **több hatásvizsgálati lap** kitöltése lehet szükséges.

Intézkedés megnevezése:	
-------------------------	--

▪ **Az előterjesztés szükségessége:**

Előterjesztés szükségessége:	
------------------------------	--

Az előterjesztés szükségességének indokai főként az alábbiak lehetnek:

a) „A kormány jogalkotási tervében szerepel”

A jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szóló 2010. évi CXXXI. törvény alapján a Kormány határozattal állapítja meg a törvények és a kormányrendeletek előkészítése céljából – a kormányprogram, az Országgyűlés és az Alkotmánybíróság döntései, a nemzetközi kötelezettségvállalások, továbbá az Európai Unió kötelezettségeivel való összhang megteremtésére vonatkozó

követelmények alapján –, az Országgyűlés rendes ülészakaihoz igazodóan, fél évre vonatkozó jogalkotási tervét, amely a felelősök megjelölésével meghatározza az elvégzendő jogalkotási feladatokat.

b) „A miniszter jogalkotási tájékoztatójában szerepel”

A miniszter közzéteszi a minisztérium honlapjának a jogszabály-tervezetek véleményezésére szolgáló felületén a Kormány jogalkotási tervezési időszakára vonatkozó jogalkotási tájékoztatóját. A miniszter jogalkotási tájékoztatója tartalmazza az általa előkészítendő jogszabálytervezetek címét, a szabályozás rövid tartalmi összefoglalását és a jogszabálytervezet közzétételének tervezett időpontját.

c) végrehajtási rendelet

Ha a rendelet törvény végrehajtását szolgálja **és a rendelet a törvénnyel egyidejűleg kerül egyeztetésre** és a rendeletnek önálló, hatásvizsgálattal értelmezhető hatása nincsen, akkor a rendelet hatásvizsgálati lapján elegendő a törvény hatásvizsgálati lapjára történő utalás megjelenítése.

d) jogharmonizációs kötelezettség teljesítése

e) önálló szabályozás

f) technikai módosítás

Ha a szabályozás kizárólag technikai módosításokat tartalmaz és nincs önálló hatásvizsgálattal értelmezhető hatása a tételes hatásvizsgálati lapok kitöltése nem szükséges. Kérjük ezt jelöljék meg az előterjesztés szükségessége rovatban!

g) egyéb (indokolással)

Kérem, tömören jelölje meg a szükségesség, a fentiekhez nem sorolható indokolását.

Amennyiben a fenti kategóriák közül többnek is megfelel az adott előterjesztés, kérem, hogy valamennyit nevesítse! Az előterjesztést szükségessé tevő körülmények rövid leírása is megadható.

- **Az utolsó módosítás dátuma:** az előterjesztéssel közvetlenül érintett szabályozási terület/jogszabály utolsó, az adott szabályozási terület szempontjából releváns módosításának dátum szerinti megjelölése év, hónap és nap szerinti megosztásban a következő formátumban: éééé./hh./nn. (pl. 2009.10.02.)

Utolsó módosítás dátuma:	
--------------------------	--

- **A következő módosítás várható dátuma:** az előterjesztéssel érintett szabályozási terület/jogszabály következő, az adott szabályozási terület szempontjából releváns módosításának dátum szerinti megjelölése év, hónap és nap szerinti megosztásban a következő formátumban: éééé./hh./nn. (pl. 2011.10.12.).

Következő módosítás várható dátuma:	
-------------------------------------	--

- **Előzmények:** ennél a pontnál azt szükséges megjelölni, hogy mely egyéb előterjesztés, mely **korábbi** hatásvizsgálatához kapcsolódik az új hatásvizsgálati lap. Az azonosításhoz a korábbi előterjesztés/hatásvizsgálati lap iktatószámának megjelölése szükséges (pl. VM/XX/14/2010). Az előzmény rövid leírása is megadható. Pl. ha a rendelet törvény végrehajtását szolgálja **és a rendelet NEM a törvénnyel egyidejűleg kerül egyeztetésre** itt lehetséges pl. a törvény hatásvizsgálati lapjára történő utalás megjelenítése.
- Amennyiben ilyen nincs, kérem jelölje gondolatjellel („-“).

Előzmények:	
-------------	--

1.9. Előnyök, hátrányok, kockázatok lap

1.9.1. Az előnyök, hátrányok, kockázatok elemzés célja:

Előnyök, hátrányok, kockázatok összegző bemutatása	
Rövid és hosszú távú előnyök (azok a tényezők, amelyek az adott intézkedés során pozitívként jelentkezhetnek)	Hátrányok (azok a tényezők, amelyek az adott intézkedés során negatív következményekkel járhatnak)
Kockázatok (olyan adottságok, amelyek kockázatot jelenthetnek, csökkenthetik az intézkedés eredményességét)	
Megvalósítás előtt jelentkező kockázatok	Megvalósítás után jelentkező kockázatok

8. ábra: Előnyök, hátrányok, kockázatok összegző táblázat

Az előnyök, hátrányok, kockázatok (EHK) elemzés célja, hogy érthető, átlátható, táblázatos formában bemutassa az egyes intézkedések főbb jellemzőit. Az elemzés alkalmazásának további **célja**, hogy **feltárja** egy adott intézkedésben **rejlő lehetőségeket és kockázatokat**, ezáltal **segítve** a vezetőket a **döntéseik meghozatalában**. Az elemzés előnye, hogy **könnyen elkészíthető és gyorsan áttekinthető**, így az esetleg rövid idő alatt elkészítendő előterjesztések hatásvizsgálataihoz is kiválóan alkalmazható.

AZ EHK - analízis, hasonlóan a SWOT - elemzéshez, összesítve jeleníti meg az adott intézkedés előnyeit, hátrányait és kockázatait.

A hatásvizsgálati lap kitöltése során, sorolja fel a táblázat vonatkozó részében az adott intézkedés (rövid és hosszú távú) előnyeit, az intézkedésből fakadó hátrányokat, a megvalósítás előtt jelentkező kockázatokat és a megvalósítás esetén jelentkező esetleges kockázatokat. Amennyiben a táblázat valamely része nem értelmezhető az adott intézkedés vonatkozásában, hagyja üresen/húzza ki a vonatkozó részt.

1.9.2. Rövid és hosszú távú előnyök

Rövid és hosszú távú előnyök (azok a tényezők, amelyek az adott intézkedés során pozitívként jelentkezhetnek)

9. ábra: Rövid és hosszú távú előnyöket bemutató elem

Előnyök alatt egy adott intézkedés azon hozadékait értjük, melyek az intézkedés célcsoportja(i) számára pozitív hatásként jelentkeznek. A pozitív hatások (előnyök) lehetnek rövid távúak és hosszútávon jelentkezők. Rövid távú előnyként értelmezzük azokat a hatásokat, **melyek 12 éven belül jelentkeznek pozitívként**, hosszú távú előnynek pedig azokat a változásokat tekintjük, **amik két évnél hosszabb időintervallum után vannak pozitív hatásai** az érintettek számára.

PÉLDA:

316/2009. (XII. 28.) Korm. rendelet a költségvetési szerveknél foglalkoztatottak 2010. évi eseti kereset-kiegészítéséről			
Intézkedés megnevezése:	Az OKÉT megállapodásban rögzített eseti kereset-kiegészítés részletes szabályainak kidolgozása	Előterjesztés szükségessége:	A közszférában dolgozók keresetét meghatározó törvények által nem rendezett anomáliák kezelésének igénye; az Egységes Közszolgálati Sztrájkbizottsági megállapodás, 2009.10.15 (L. link a lap alján)

Rövid és hosszú távú előnyök (azok a tényezők, amelyek az adott intézkedés során pozitívként jelentkezhetnek)
Ezen típusú intézkedések az elmúlt években elegendőnek bizonyultak. Az intézkedés hatására a sztrájkveszély elmúlt, a közigazgatás zavartalan működése biztosított. Az OKÉT megállapodás nem ír elő teljesíthetetlen feladatot.

7. ábra: A 316/2009. (XII. 28.) Korm. rendeletben foglalt intézkedés előnyeit bemutató ábra

1.9.3. Hátrányok

Hátrányok (azok a tényezők, amelyek az adott intézkedés során negatív következményekkel járhatnak)

8. ábra: Hátrányokat bemutató elem

Hátrány alatt az adott intézkedés olyan hozadékát értjük, melyek az intézkedés által érintettek számára negatív következményekkel járnak. Ilyen hátrány lehet például a költségvetés számára egy kényszerű többletkiadás, vagy az intézkedés által érintettek számára, ha életkörülményeik az előterjesztés hatására várhatóan romlanak.

Hátrányok (azok a tényezők, amelyek az adott intézkedés során negatív következményekkel járhatnak)
Az intézkedés csak átmeneti jellegű. Az érintett ügyintézők számára adminisztratív teher többlet jelentkezik.

9. ábra: A 316/2009. (XII. 28.) Korm. rendeletben foglalt intézkedés hátrányait bemutató elem

1.9.4. Kockázatok

Kockázatok (olyan adottságok, amelyek kockázatot jelenthetnek, csökkenthetik az intézkedés eredményességét)	
Megvalósítás előtt jelentkező kockázatok	Megvalósítás után jelentkező kockázatok

10. ábra: Kockázatokat elemző táblázat részlet

Kockázatok alatt az adott intézkedéssel kapcsolatos olyan esetlegesen felmerülő problémákat értünk, melyek veszélyeztethetik az intézkedés eredményességét, vagy hatékonyságát.

A kockázatoknak két típusát különböztethetjük meg. A megvalósítás előtt jelentkező kockázatok alatt olyan adottságokat értünk, melyek még az intézkedés elfogadása előtt veszélyeztethetik az előterjesztésben foglalt közpolitikai célok megvalósítását.

A megvalósítás után jelentkező kockázatok alatt, az előterjesztésben foglalt intézkedésből fakadó esetleges veszélyeket értjük. A kockázatok jelzése és feltüntetése a hatásvizsgálati lapon kiemelkedő fontosságú, hogy a döntéshozók érzékeljék és értékeljék a felmerülő veszélyeket és kockázatokat és lehetőségük nyíljon azok elhárítására, vagy semlegesítésére.

Kockázatok (olyan adottságok, amelyek kockázatot jelenthetnek, csökkenthetik az intézkedés eredményességét)	
Megvalósítás előtt jelentkező kockázatok	Megvalósítás után jelentkező kockázatok
Az intézkedés megvalósítása nélkül, a bérkompenzáció elmarad, így az elvándorlás, a kontraszelekció veszélye megnőhet, ezáltal veszélybe kerülhet a központi közigazgatás zavartalan működése. Számítani lehet esetleges sztrájkveszélyre is.	Elvárássá válik a plusz juttatás, nem motiválja a dolgozókat. Bérfeszültség jelentkezhet az eseti kiegészítésben részesülő foglalkoztatottak és az abból kimaradók között.

11. ábra: A 316/2009. (XII. 28.) Korm. rendeletben foglalt intézkedés kockázatait elemző táblázat

1.10. Utólagos hatásvizsgálat

1.10.1. Az utólagos hatásvizsgálat jelentősége és szerepe⁵

Utólagos hatásvizsgálat: hatályban lévő vagy hatályban volt szabály hatásvizsgálata.

Az utólagos hatásvizsgálat során már meglévő jogszabály következményeit vizsgáljuk meg. Klasszikus módszer, ha a szabályozást megelőző és a szabályozás életbelépést követő állapotokat hasonlítjuk össze, adatgyűjtés segítségével.

Az utólagos hatásvizsgálat jelentősége abban rejlik, hogy a feltárt eredmények visszacsatolhatóak a jogalkotási folyamatba. Az utólagos hatásvizsgálat elvégzése elősegítheti a szabályozások gyakori módosításának rossz gyakorlatának megszüntetését.

⁵ Az alfejezet részben támaszkodik az *Általános jogalkotási ismeretek* c. tananyag IV. moduljának vonatkozó részeire. http://www.kszk.gov.hu/data/cms18636/IV_modul_2_jav_070830.pdf - letöltés ideje: 2011. augusztus 13.

Az utólagos hatásvizsgálatra jellemző egyik leggyakoribb módszertani hiba az, hogy a vizsgált változásokat összefüggésrendszerükből kiragadva próbáljuk meg értelmezni. Ennek inverze az a szintén téves megközelítés, mely szerint egy adott jogi norma minőségére egyértelműen utal az általa befolyásolt társadalmi változások iránya.

Az utólagos hatásvizsgálat során érdemes minél több szempontot figyelembe venni:

Például a cigaretta és az alkohol jövedéki adó emelése ugyan csökkentheti a fogyasztás mértékét és ez által mérsékelődhet a várt adóbevétel, de hosszabb távon csökkenhet az alkohol és a cigaretta által okozott megbetegedések száma, ezáltal az egészségügyben csökkenhet a szenvedélybetegek kezelésére fordítandó költség, mely pénzösszeg más egészségügyi területekre csoportosítható át.

A hatásvizsgálat során megvizsgálandó kérdések meghatározásának módja nagymértékben függ, a vizsgálat céljától. Az **utólagos hatásvizsgálat** esetében támaszkodhatunk a **gyakorlati tapasztalatokra**, a jogalkalmazás során problématerületekként **kikristályosodott működési zavarokra** is.

1.10.2. Az utólagos hatásvizsgálat legfontosabb jellemzői

Az utólagos hatásvizsgálat során a legfontosabb feladatok a következők:

1. Jogalkotási tapasztalatok összegyűjtése (Pl.: statisztikák, kérdőívek, publikációk, adattárak)
2. Problémás területek megjelölése
3. A hatálybalépést megelőző legfontosabb változások vizsgálata
4. Problémás területek meghatározása, definiálása
5. A feltárt problémák összefüggéseinek elemzése

1.10.3. Az utólagos hatásvizsgálat a hatásvizsgálati lapon

UTÓLAGOS HATÁSVIZSGÁLAT		
XI. Javasolt-e az intézkedés utólagos hatásvizsgálata (ha igen, mikor)	igen	2010. április 1.
Amennyiben igen, milyen módszertan alapján, ki végzi el?		
Amennyiben nem, röviden, lényegre törően indokolja. (max. 8 mondat)		

A jogalkotási törvényben meghatározott utólagos hatásvizsgálatra vonatkozóan meg kell jelölni, hogy annak lefolytatására sor kerül-e és ha igen, akkor várhatóan mikor. A jogalkotási törvény alapján a miniszter folyamatosan figyelemmel kíséri a feladatkörébe tartozó jogszabályok hatályosulását és szükség szerint lefolytatja a jogszabályok utólagos hatásvizsgálatát, ennek során összeveti a szabályozás megalkotása idején várt hatásokat a tényleges hatásokkal.

XI. Javasolt-e az intézkedés utólagos hatásvizsgálata (ha igen, mikor)	igen	2010. április 1.
--	------	------------------

A legördülő fül segítségével válassza ki, hogy javasolt-e az utólagos hatásvizsgálat elvégzése, vagy nem. Amennyiben az igent jelölte be, írja be a tervezett utólagos hatásvizsgálat dátumát.

Amennyiben igen, milyen módszertan alapján, ki végzi el?	
--	--

A tételes hatásvizsgálati lapon jelölni szükséges, hogy utólagos hatásvizsgálat lefolytatása esetén azt ki és milyen módszertan alapján végzi el.

Amennyiben nem, röviden, lényegre törően indokolja. (max. 8 mondat)

Amennyiben a nemet jelölte meg a fenti kérdésnél, úgy röviden, maximum 8 mondatban indokolja meg, hogy miért nem tartja szükségesnek az utólagos hatásvizsgálat elvégzését.

Az utólagos hatásvizsgálat csak akkor végezhető el a hatásvizsgálati lapon rögzítettektől eltérően, ha a hatásvizsgálati lapon meghatározott helyett más végzi el; vagy a hatásvizsgálati lapon meghatározottnál korábban vagy későbbi időpontban kerül sor a hatásvizsgálat lefolytatására.

Amennyiben a szabályozás előkészítője a hatásvizsgálati lapon feltüntetettől eltérő módszertannal kívánja elvégezni az utólagos hatásvizsgálatot, abban az esetben az eltérés részletes szakmai indokairól, a kormányzati tevékenység összehangolásáért felelős minisztert írásban kell tájékoztatni.